

Muzeum Polskie w Rapperswilu

Muzeum zostało założone w 1870 r. przez Władysława hr. Broël-Platera, przy znacznym wsparciu szwajcarskich przyjaciół. Nieśli oni pomoc polskim powstańcom styczniowym i dzielnie wspierali starania polskich emigrantów w tworzeniu ośrodka polskiej kultury i historii. Muzeum w Rapperswilu wzrosło do rangi Polskiego Muzeum Narodowego. Stało się centrum polskiej diaspory, skupiającym świadectwa polskiej kultury i koordynującym poczynania polityczne, zmierzające do odzyskania niepodległości Polski. Dzięki zapisowi testamentowemu Krystiana Ostrowskiego utworzono fundusz stypendialny, który umożliwił pokrycie kosztów studiów 400 polskim studentom. Po odzyskaniu niepodległości zbiory rapperswilskie: 3 tys. dzieł sztuki, 2 tys. pamiątek historycznych, zbiór militariów, 20 tys. rycin, 9 tys. medali i monet, 92 tys. książek i 27 tys. archiwaliów zostały w 1927 r. przewiezione do Warszawy i wzbogaciły polskie dziedzictwo narodowe. W czasie II wojny światowej rapperswilska została w 95% zniszczona. Tylko niewielka ilość obiektów zachowała się. Możemy je dzisiaj oglądać w Muzeum Narodowym w Warszawie, Muzeum Wojska Polskiego, Muzeum Literatury oraz na Zamku Królewskim w Warszawie. Przez 57 lat działalności Muzeum wykształciło etos zaangażowanego ideowo społecznika i polskiej inteligencji okresu międzywojennego.

Zamek w Rapperswilu

Fot. MPwR

Po przewiezieniu zbiorów Muzeum i biblioteki w Rapperswilu do Warszawy, w zamku powstało Muzeum Polski Współczesnej. Ważną rolę edukacyjną i kulturalną spełniało Muzeum w czasie II wojny światowej – otoczyło opieką ponad 13 tys. internowanych w Szwajcarii polskich żołnierzy i dało Polkom zbiegłym z prac przymusowych z Niemiec schronienie w wynajętym obok Rapperswilu domu (tzw. obóz Wola). Po 1945 r. przedstawiciele polskiego rządu zmienili Muzeum na ośrodek propagandy komunistycznej. Doprowadziło to do zerwania umowy dzierżawnej i po 82 latach Polacy utracili zamek.

Stworzone w 1954 r. Towarzystwo Przyjaciół Muzeum Polskiego uzyskało jedno pomieszczenie na zamku. Rozpoczęto ponownie tworzenie kolekcji i wznowiono działalność propagandową o mocnym antykomunistycznym charakterze. Do osób szczególnie zasłużonych w tym czasie dla polskiej placówki należeli kustosz Zdzisław Pręgowski oraz Alfons Bronarski i ojciec Józef Maria Bocheński. Podstawę finansową muzeum stworzył Julian Godlewski, prawnik i mecenas sztuki. Przez lata wspomagał Muzeum Jan Nowak-Jeziorański i cała redakcja Radia Wolna Europa. Dzięki wzmożonym zabiegom Towarzystwa Przyjaciół Muzeum, w 1968 r. Kolumna Barska, zwana również „Kolumną Wolności” ponownie stanęła przed zamkiem, zaś w czerwcu 1975 r. Muzeum otrzymało pomieszczenia na drugim piętrze zamku. Dzięki legatom i zapisom testamentowym Polaków na emigracji możliwe było stworzenie Fundacji Libertas, która umożliwia funkcjonowanie Muzeum. Obecna kolekcja liczy ponad 8 tys. obiektów, znaczące są zbiory kartograficzne, grafiki i starodruków. Archiwum przechowuje spuścizny polskich autorów żyjących po wojnie na emigracji m.in. Józefa Mackiewicza, Jerzego Stempowskiego, stowarzyszeń emigracyjnych, dokumentację 2. Dywizji Strzelców Pieszych.

Biblioteka Muzeum Narodowego Polskiego na Zamku w Rapperswilu, do 1927 r.

Obecne wnętrza Muzeum. Sala poświęcona walkom Polaków o wolność i wiarę

Pokój romantyczny

Fot. MPwR